

Я. О. Павляшик,
асистент учителя в класі з інклюзивним навчанням
КЗ «Луцька загальноосвітня школа І–ІІІ ст. № 15 Луцької міської ради»

Психологічні аспекти роботи асистента вчителя початкової школи*

Розглянуто основні сфери навчання та виховання, пізнавальної діяльності, духовного та емоційного розвитку, потреб здоров'я, соціального та фізичного функціонування, інтеграції дітей з особливими освітніми потребами.

Ключові слова: інклюзивна школа, портфоліо учня, корекція знань.

Pavliashyk Ya. O. Psychological Aspects of the Teaching Assistant's Work in Elementary School.

The main areas of education, cognitive activity, spiritual and emotional development, needs of health, social and physical functioning, integration of children with special educational needs are considered.

Key words: inclusive school, student portfolio, correction of knowledge.

Дитина, розвиток якої ускладнений дефектом, не просто менш розвинена, ніж її однолітки, а розвинена інакше.

Л. С. Виготський

Постановка проблеми. Головна мета інклюзивної школи – дати всім учням можливість повноцінного соціального життя, активної участі в житті колективу, забезпечуючи взаємодію учасників групи, турботу одне про одного як членів співтовариства.

Одним із найважливіших складових елементів команди, що працює з дитиною із особливими освітніми потребами, є асистент учителя інклюзивного навчання. Асистенти допомагають учителям та іншому шкільному персоналові – психологам, спеціальним педагогам, фізіотерапевтам, логопедам – у їх роботі.

Вони працюють відповідно до політики і практик, прийнятих у школі. Їх завдання визначаються потребами того чи іншого шкільного підрозділу. Повсякденну роботу цих фахівців скеровують директор, учитель або інші спеціалісти, яким підпорядковані асистенти. Їхні завдання можуть відрізнятися так само, як можуть бути різними вчителі та учні, яким вони допомагають. Тому асистентові вчителя треба бути дуже

комунікабельним, гнучким, уміти знаходити спільну мову з багатьма працівниками і в першу чергу – із учнями з особливими потребами.

Виклад основного матеріалу. Моя педагогічна кар'єра почалася в класі, де навчаються діти з особливими освітніми потребами (дівчинка з діагнозом ДЦП та хлопчик із діагнозом ЗПР).

Прийшовши у другий клас, відразу я не могла зрозуміти, де діти, з якими мені потрібно працювати, адже зовні вони ніяк не відрізнялися серед однокласників. Із перших днів роботи з ними я помітила, що сторонню допомогу вони сприймають насторожено, не відразу йдуть на контакт, але з кожним днем ця боязкість зникала. Діти довіряли мені, а я багато нового дізнавалася про них.

Дуже швидко зрозуміла, що всі учні класу звертають увагу на те, що цим дітям відводиться більше уваги і допомоги. Тому, щоб вони не вважали себе «іншими», потрібно приділяти увагу всім, адже вони не хочуть виділятися.

У роботі з Дариною моя допомога полягала в тому, щоб допомогти їй краще рухатися, бо розумові здібності дитини на високому рівні. Найбільше моя допомога потрібна на уроках трудового навчання й образотворчого мистецтва, оскільки дівчинці інколи важко скеровувати свої рухи, а також у супроводі дитини під час перерви (до шкільної їдальні, туалету).

* Додатки, світліни (дод. 38) до уроку – в електронному доповненні до журналу (на сайті ВШПО).

Моя щоденна допомога зблизила мене більш з дівчинкою, і вона почала довіряти мені, приймала мою допомогу з вдячністю і в певних ситуаціях уже очікувала її.

Учениця дуже розумна, старанна, має і проявляє велике бажання навчатися. На інших уроках працює самостійно та впевнено, лише інколи потребує моральної підтримки та віри у свої сили. Коли в дитини виникає потреба рухатися під час уроку, моє завдання полягає в тому, щоб їй допомогти.

Як і всі учні класу, вона має певне доручення. Даринка – синоптик: спостерігає і фіксує зміни у природі.

У Стаса прекрасне логічне мислення, можна навіть сказати – найкраще серед дітей у класі. З цим учнем трішки інакше: йому потрібна допомога на уроках читання, математики, природознавства. Адже він не завжди може зрозуміти виконання певного завдання, йому треба ставити навідні питання, простіше пояснювати інформацію. Для кращого засвоєння матеріалу в роботі з ним я використовую картки, схеми, сюжетні малюнки, складаю алгоритми відтворення вправ.

Хлопчик захоплюється плаванням і мріє стати відомим плавцем. Дуже любить природу і в класі відповідальний за його озеленення – підливає вазони та слідкує за їхнім зовнішнім виглядом.

Завдяки роботі вчителя усі діти у класі люблять і поважають Дарину та Стаса, вважають їх своїми друзями. На кожній перерві біля парти Даринки багато однокласників, вона залюбки приносить їм цікаві

казки, читає їх, діти діляться з нею своїми настільними іграми і разом граються.

А для Стаса перерва проходить нарівні з усіма, він має чимало друзів і багато спільних тем для розмов. У другому класі Стас ходив на групу продовженого дня, де я мала змогу спостерігати за його поведінкою в позаурочний час. Хлопчик серед інших дітей почувався впевнено, був товариським, доброзичливим. Учні відповідали йому взаємністю.

Вивчивши вподобання дітей, їхні особливості поведінки, ми вирішили зафіксувати це, створивши разом із ними портфоліо. В них діти відтворили себе, змогли більше розповісти про себе і родину, показали друзів, ознайомили зі своїм містом.

Разом з ними ми створили й відтворили безпечний схематичний маршрут від дому до школи. Також у цьому портфоліо вмістили лист-відгук про навчальні предмети, їхнє ставлення до навчання в цілому. На цій сторінці діти залишають свої враження про прочитані книги, відзначають свої досягнення з читацьких умінь і навичок. Також у портфоліо вони вміщують проекти, які створювали протягом року.

Портфоліо – це не лише історія дитини, а й допомога вчителю для подальшої роботи з нею. Адже саме вивчивши його, вчитель може більше дізнатися про внутрішній світ школяра.

За підтримки й допомоги вчителя це портфоліо може наповнюватися грамотами та відзнаками.

Висновки. Отже, як засвідчує мій досвід, головне завдання асистента вчителя – не тільки коректувати знання дитини, а допомогти повірити їй у власні сили, відчутти себе рівноцінним серед інших учнів.

Література

1. Асистент вчителя в інклюзивному класі: основні ролі та завдання. URL: <http://takya.ru/nuda/asistent-vchitelya-v-inklyuzivnomu-klasi-osnovni-rol-i-zavda/main.html>
2. Вчитель і асистент вчителя: ролі і відповідальність. Асоціація вчителів Альберти (ATA – Alberta Teachers' Association). URL: <http://roippo.org.ua/upload/iblock/8a2/vchytel%60-i-asistent-vchytelya-rol-i-vidpovidal%60nist%60.pdf>
3. Індекс інклюзії: загальноосвітній навчальний заклад: навч.-метод. посіб. / упоряд.: О. О. Патрикеева, Н. З. Софій, І. В. Луценко, І. П. Василашко; за заг. ред. В. І. Шинкаренко. Київ: Видавн. дім «Плеяди», 2011. 96 с.
4. Інклюзивна школа: особливості організації та управління: навч.-метод. посіб. / Н. З. Софій, А. А. Колупаєва, Ю. М. Найда та ін.; за заг. ред. Л. І. Даниленко. 2-ге вид., стереотип. Київ: ФОРМ Парашин І. С., 2010. 134 с.
5. Кальченко І. В., Бикова Т. М. Реалізація моделі інклюзивного навчання в системі загальноосвітнього простору. URL: http://virtkafedra.ucoz.ua/el_gurnal/pages/vyp7/konf3/Kalchenko_Bykova.pdf
6. Колупаєва А. А., Савчук Л. О. Діти з особливими освітніми потребами та організація їх навчання: наук.-метод. посіб. Вид. доповн. та переробл. Київ: Видавн. група «АТОПОЛ», 2011. 274 с.
7. Маланчій В. О. Роль вчителя в запровадженні інклюзивного навчання дітей з особливими освітніми потребами: метод. посіб. Хмельницький: Хмельниц. спеціаліз. загальноосвіт. шк. I–III ст. № 8, 2015. 81 с.
8. Основи інклюзивної освіти: навч.-метод. посіб. / за заг. ред. А. А. Колупаєвої. Київ: А. С. К., 2012. 308 с.
9. Сак Т. В. Індивідуальне оцінювання навчальних досягнень учнів з особливими освітніми потребами в інклюзивному класі: навч. курс та наук.-метод. посіб. Київ: Видавн. дім «Плеяди», 2011. 168 с.
10. Таранченко О. М., Найда Ю. М. Диференційоване викладання в інклюзивному класі: навч.-метод. посіб. Київ: А. С. К., 2012. 124 с.
11. Татаринцев О. Методичні рекомендації щодо організації та змісту інклюзивного навчання дітей із особливими освітніми потребами. URL: http://www.osvitajagotin.com.ua/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=24&Itemid=71